

Bogusława Frontczak

KRAKÓW

Sakrament chrztu w Sakramentarzu Gelazjańskim. Tekst łaciński, tłumaczenie, schematy obrzędu

Przedmiotem poniższego artykułu są obrzędy sakramentu chrztu zawarte w Sakramentarzu Gelazjańskim. Chrztost oraz okres przygotowania do niego w Sakramentarzu zostały opisane w trzech sekcjach:

- XXVI do XXXVI
- XLII do XLIV
- LXVI do LXXVI¹.

Sekcja XXVI do XXXVI obejmuje okres przygotowania do chrztu od trzeciej niedzieli Wielkiego Postu, gdzie szczegółowo przedstawione są formularze na dni poszczególnych tygodni Wielkiego Postu oraz obrzędy skrutyniów, wyjaśnienia Ewangelii, symbolu wiary i Modlitwy Pańskiej. Sekcja druga, tj. rozdziały XLII do XLIV, przedstawiają sam obrzęd chrztu w czasie Triduum Paschalnego, natomiast sekcja trzecia, rozdziały LXVI do LXXVI, to formularze związane ze szczególnymi okolicznościami, zwłaszcza chorobą katechumena, chrztem katechumena pochodzącego z pogaństwa oraz chrztem, który odbywa się w niedzielę przed Pięćdziesiątnicą. Inne informacje są zgodne ze schematami sekcji drugiej, co zresztą podkreśla uwaga o celebracji chrztu: „Sabbato pentecostes caelebrabis baptismum sicut in nocte sanctae paschae” (rozdział LXVI). Sekcja trzecia dodaje także dwie modlitwy na błogosławieństwo wody. Przedstawiony

¹ A. Nocent, I. Scicolone, F. Brovelli, A. J. Chupungco, *La Liturgia, I sacramenti: teologia e storia della celebrazione*, Genova 1986, s. 46.

tu tekst łaciński pochodzi z wydania *Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae Ordinis Anni Circuli*, edycja Leo Cuniberta Mohlberga, Rzym 1981, z zachowaniem oryginalnej pisowni i interpunkcji. Numeracja poszczególnych rozdziałów jest również zgodna z niniejszym wydaniem łacińskim. Przedstawione schematy nie koncentrują się na okresach powstawania kolejnych elementów sakramentu czy modlitw.

A. Sekcja pierwsza – okres katechumenatu

1. Ogłoszenie skrutyniów na poniedziałek trzeciego tygodnia Wielkiego Postu – *denuntiatio* (rozdział XXVIII)².

- Zapisanie imion przyjętych przez akolitę: „Ut autem uenerint ad ecclesiam, scribuntur nomina infantum ab accolyto”.
- Wezwanie do kościoła w kolejności zapisu: „Uocantur in ecclesia per nomina, sicut scripti sunt”.

2. Modlitwy nad przyjętymi do katechumenatu (rozdział XXX).

- Prośba o usunięcie ślepoty serca i sideł szatana: „Omnipotens sempiternus Deus”.
- Prośba o Bożą opiekę nad katechumenami: „Preces nostras, quaesumus, Domine”.
- Naznaczenie znakiem krzyża: „Hos electos tuos crucis dominicae, cuius impraessione signamus”.

3. Błogosławieństwo soli (rozdział XXXI): „Egzorcizo te, creatura salis”.

- Gest: umieszczenie soli na ustach katechumena.

4. Błogosławieństwo nad katechumenem po udzieleniu mu soli (rozdział XXXII): „Deus patrum nostrorum”.

5. Egzorcyzmy (rozdział XXXIII): „Ergo, maledicte diabole”.

- Gest: położenie ręki na głowach egzorcyzmowanych.

² W kolejności pierwszej kolejności w Sakramentarzu pojawiają się teksty formularzy dni trzeciego, czwartego i piątego tygodnia Wielkiego Postu, a poniższe obrzędy zostały zamieszczone później.

- Trzykrotna modlitwa nad kobietami.
- Trzykrotna modlitwa nad mężczyznami.
- Modlitwa kapłana o światło wiary dla katechumenów: „Aeternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor”.

6. Wyjaśnienie Ewangelii (rozdział XXXVIII).

- Wniesienie przez diakonów czterech ewangeliarzy.
- Wyjaśnienie ogólne i wezwanie do skupienia: „Aperturi vobis, filii karissimi”.
- Odczytanie i wyjaśnienie dotyczące poszczególnych Ewangelii.

7. Wyłożenie symbolu wiary (rozdział XXXV).

- Pouczenie o symbolu (prezbiter).
- Wezwanie do nauczania się go na pamięć: „nunc euntes edocimini nullo mutato sermone”.

8. Wstęp do Modlitwy Pańskiej (rozdział XXXVI).

- Pouczenie ogólne: „Dominus et saluator noster”.
- Wyjaśnienie kolejnych wersetów.

9. Formularze Mszy na poszczególne dni trzeciego, czwartego, piątego tygodnia Wielkiego Postu. Zgodne ze schematem:

- modlitwa,
- *secreta*,
- modlitwa po kanonie,
- *intra actionem*,
- modlitwa po komunii,
- modlitwa nad ludem.

B. Sekcja druga – bezpośrednie przygotowanie do chrztu i obrzęd udzielenia sakramentu

Wielka Sobota

1. Oddanie symbolu wiary (rozdział XLII).

- Gest: nałożenie rąk na głowę; słowa: egzorcyzm, wypędzenie szatana: „Ne te latet, satanas”.
- Gest: dotknięcie nozdrzy i uszu śliną (obrzęd Effata); słowa: egzorcyzm.

- Gest: namaszczenie olejem na klatkę piersiową i między łopatkami.
- Wezwanie po imieniu kandydatów; wyrzeczenie się szatana.
- Gest: nałożenie rąk na głowę; pouczenie o symbolu (brak słów).
- Wyjście katechumenów.

2. Nabożeństwo Wigilii Paschalnej (błogosławieństwo ognia, czytania z modlitwami).

3. Obrzęd chrztu (rozdział XLVIII).

- Modlitwa do Ducha Świętego przed chrztem.
- Poświęcenie źródła
- modlitwa wspominająca dzieła Boże: „Deus, qui inuisibili potentia tua”,
- znak krzyża,
- ciąg dalszy modlitwy anamnetycznej,
- prośba o uświęcenie źródła: „Discendat in hanc plenitudinem fontis”.

4. Pytanie katechumenów o wiarę (dialogiczne wyznanie wiary).

5. Potrójne zanurzenie w wodzie; namaszczenie czoła ochrzczonego chryzmą; modlitwa.

6. Udzielenie Ducha Świętego (biskup); gest: nałożenie ręki; słowa: modlitwa z wyliczeniem darów Ducha Świętego; gest: naznaczenie olejem krzyża na czole.

C. Sekcja trzecia – szczególne przypadki katechumenatu i chrztu

Chory katechumen

1. Przekazanie Modlitwy Pańskiej, przekazanie symbolu wiary, pouczenie (rozdział LXX).

2. Egzorcyzm: „Nec te lateat, satanas”, gest: namaszczenie olejem egzorcyzmu³

³ W rozdziale LXXIV pojawia się błogosławieństwo oleju. Wydaje się, że chronologicznie należałoby umieścić je przed egzorcyzmem.

3. Chrzest

- Błogosławieństwo źródła: „Exaudi nos, omnipotens Deus”; „Exorcizo te, creatura aquae” (tu pojawiają się trzy różne modlitwy na poświęcenia wody, rozdziały LXXIII, LXXIV, LXXV).
- Wyznanie wiary katechumena (dialogiczne).
- Potrójne zanurzenie w wodzie, namaszczenie olejem na czole katechumena; komunia; modlitwa: „Omnipotens et misericors Deus”.
- Udzielenie Ducha Świętego (biskup): modlitwa o zesłanie Ducha Świętego: „Tu, domine, emitte in eum spiritum sanctum”; naznaczenie olejem krzyża na czole ochrzczonego.

Katechumen przychodzący z pogaństwa

1. Pouczenie; przyjęcie do katechumenatu (rozdział LXXI):
2. Obrzęd Effata. Gest: tchnięcie w twarz, znak krzyża na czole katechumena, modlitwa: „Accipe signum crucis”.
3. Modlitwa: „Te, depraecor, Domine”.
Gest: udzielenie soli (wskazówka w tekście: „postquam gustaverit modicinam salis”); gest: znak krzyża.
4. Modlitwa błogosławieństwa: „Domine, sancte pater”.

Powyższe schematy, mimo niektórych nieścisłości, wydają się dość jasno pokazywać strukturę obrzędu chrztu zawartą w tym Sakramentarzu. Pozwalają też uświadomić sobie bogactwo obrzędów i modlitw sakramentu, a także uwydatniają człowieka z jego konkretnymi potrzebami i z uwzględnieniem szczególnych okoliczności życia.

OBRZĘDY CHRZTU W SAKRAMENTARZU GELAZJAŃSKIM⁴

Rozdziały XXVI–XXXV

XXVI TERTIA DOMINICA QUAE PRO SCRUTINIIS ELECTORUM CELEBRATUR

Da, quaesumus, domine, electis nostris dignis adque sapienter ad confessionem tuae laudis accedere, ut dignitate pristinae quam originali transgressione perdiderant, per tuam gloriam reformentur: per.

SECRETA. Miseratio tua, deus, ad haec percipienda misteria famulus tuos, quaesumus, et praeueniat competenter et deuota conuersatione perducatur: per.

INFRA CANONE, UBI DICIT Memento, domine, famulorum famularumque tuarum, qui electos tuos suscepturi sunt ad sanctam gratiam baptismi tui, et omnium circumadstantium. *Et tacis. Et recitantur nomina uirorum et mulierum, qui ipsos infantes suscepturi sunt. Et intras: Quorum tibi fides cognita.*

ITEM INTRA ACTIONEM. Hanc igitur oblationem, domine, ut propitius suscipias deprecamur, quam tibi offerimus pro famulis et famulabus tuis, quo ad aeternam uitam et beatum gratiae tuae

XXVI TRZECIA NIEDZIELA GDY CELEBRUJE SIĘ SKRUTYNIA WYBRANYCH

Panie, pozwól, prosimy, aby nasi wybrani godnie i roztropnie doszli do wyznania Twojej chwały, aby przez Twoją chwałę zostali odnowieni w pierwotnej godności, którą utracili przez grzech pierworodny: przez.

SEKRETA. Boże, prosimy, aby Twoja łaska usposobiła odpowiednio Twoje sługi do przyjęcia tych tajemnic i prowadziła ich w pobożnym życiu.

PO KANONIE, GDY MÓWI Pamiętaj, Panie, o Twoich sługach i służebnicach, którzy Twoich wybranych przyjmą do świętej łaski Twojego chrztu i o wszystkich tu obecnych. *Milczysz. Wypowiada się imiona mężczyzn i kobiet, którzy przyjmą samych wybranych (dosł. dzieci). Mówisz: Których wiara jest Ci znana.*

DALEJ W CZASIE *ACTIO*. Prosimy, Panie, abyś łaskawie przyjął tę ofiarę, którą Tobie ofiarujemy za sługi i służebnice Twoje, których raczyłeś wybrać, powołać i zaliczyć do wiecznego życia

⁴ Tekst łaciński, z zachowaniem interpunkcji i ortografii, numeracji rozdziałów pochodzi z wydania: *Liber Sacramentorum Romanae Ecclesiae Ordinis Anni Circuli*, ed. Leo Cunibert Mohlberg. Seria: Rerum Ecclesiasticarum Documenta. Series Maior. Fontes IV. Roma 1981.

dinumerare elegere atque uocare dignatus es: per Christum.

Et recitantur nomina electorum. Postquam recensita fuerint, discis: Hos, domine, fonte baptismatis innouandos spiritus tui munere ad sacramentorum tuorum plenitudine poscimus praeparari: per.

POST COMMUNIONEM. Adesto, domine, quaesumus, redemptionis effectibus, ut quos sacramentis aeternitatis institues, eosdem protegas dignanter aptandos: per.

AD POPULUM. Suppliciter, domine, sacra familia munus tuae miserationes expectat; concede, quaesumus, ut quo te iubente desiderat, te largiente percipiat: per.

FERIA SECUNDA EBDOMADA III

Conserua, domine, familiam tuam bonis semper operibus eruditam, et sic praesentibus consolare subsidiis, ut ad superna perducas dona propitius: per.

Da, quaesumus, omnipotens deus, † ut abstinentiae nostrae restaurationis exordiis competenter dignis praecurramus officiis: per. †

SECRETA. Haec nos beata mysteria, deus, principia sua aptos efficient recensire: <per.>

Infra actionem ut supra. Sequitur:

POST COMMUNIONEM. Quos ieiunia uotiu castigant tua, domine, sacramenta purificent, ut terrenis affectibus mitigatis facilius caelestia capiamus: per.

i błogosławieństwa Twojej łaski: przez Chrystusa.

Wypowiada się imiona wybranych. Po ich odczytaniu mówisz: Prosimy, Panie, aby ci, którzy mają być odnowieni w źródle chrztu, przez dar Twojego ducha zostali przygotowani do pełni Twoich tajemnic: przez.

PO KOMUNII. Prosimy, Panie, wspieraj działania odkupienia, a tych, których przeznaczyłeś do tajemnic wieczności, chroń: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, święta rodzina oczekuje pokornie daru Twojego miłosierdzia; spraw, prosimy, aby to, czego z Twojego nakazu pragnie, z Twojej hojności otrzymała: przez.

PONIEDZIAŁEK TRZECIEGO TYGODNIA

Panie, zachowaj Twoją rodzinę wyposażoną zawsze w dobre dzieła i tak udziel pomocy w obecnym czasie, by otrzymali z Twej łaskawości niebieskie dary: przez.

Wszchemogący Boże, spraw, prosimy, † abyśmy w początkach odnowienia naszej wstrzeźliwości stali się godnymi uczestnictwa w boskich obrzędach: przez †

SEKRETA. Boże, niech te święte tajemnice uczynią nas godnymi rozważania ich zasad.

Infra actionem jak wyżej. Dalej.

PO KOMUNII. Panie, niech Twoje tajemnice oczyszczą tych, których karcą posty, abyśmy po ujarzmieniu ziemskich uczuć łatwiej zdobyli to, co niebieskie: przez.

AD POPULUM. Gratias tibi referat, domine, corde subiecto tua semper aeclesia; et consequenter obteneat, et observationis antiquas iugiter recensendo proficiat in futurum: per.

FERIA III EBDOMADA TERTIA

Prosequere nos, omnipotens deus, et quos ab escis carnalibus praecipis abstinere, a noxiis quoque uiciis cessare concede: per dominum.

Da, quaesumus, domine, rex aeternae cunctorum, ut sacrae nos purificatos ieiunio senceris quoque mentibus ad tua sancta uentura facias peruenire: per.

SECRETA. Ut accepta sint, domine, nostra ieiunia praesta nos, quaesumus, huius munere sacramenti purificatum tibi pectus offerre: per.

POST COMMUNIONEM. Sacramenti tui, domine, ueneranda peremptio et mistico nos mundet effectu et perpetua uirtute defendat: per.

AD POPULUM. Concede, misericors deus, ut deuotus tibi populus semper existat et de tua clementia quo ei prosit insidenter obteneat: per.

FERIA IIII EBDOMADA III

Deus, qui nos formam humilitatis ieiunando et orando unigeniti tui domini nostri imitatione docuisti, concede, quaesumus, ut quod ille iugi ieiuniorum continuatione conpleuit, nos quoque per partes dierum facias adimplere: per.

Da nobis, domine, quaesumus, obseruantiam legitima deuotione perfectam, ut refrenatione carnalis alimoniae

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, niech Twój Kościół pokornym sercem zawsze składa Ci dzięki; niech nieustannie zachowując i rozważając starożytnie zasady, postępuje ku przyszłości: przez.

WTOREK TRZECIEGO TYGODNIA

Wszchemogący Boże, prowadź nas i tych, którzy powstrzymują się od cielesnego pokarmu, spraw, by byli wolni od grzechów i błędów: przez Pana.

Panie, wieczny Królu wszystkiego, spraw, prosimy, byśmy oczyszczeni świętym postem i ze szczerymi sercami doszli do twojej świętej przyszłości: przez.

SEKRETA. Panie, spraw, prosimy, aby nasze posty zostały przyjęte, żebyśmy przez ten sakrament ofiarowali Tobie czyste serce: przez.

PO KOMUNII. Panie, niech godne przyjęcie Twego sakramentu oczyści nas mistycznym działaniem i chroni nas wieczną mocą: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Spraw, miłosierny Boże, aby Twój pobożny lud zawsze żył i nieustannie zachowywał dzięki Twojej łaskawości to, co jest dla niego pomocą.

ŚRODA TRZECIEGO TYGODNIA

Boże, który przez post, modlitwę i naśladowanie Twojego jednorodzonego Syna nauczyłeś nas pokory, spraw, prosimy, abyśmy i my wypełnili przez część dni to, co on wypełnił przez nieustanny post: przez.

Daj nam, Panie, prosimy, doskonałe trwanie w prawdziwej pobożności, abyśmy przez powstrzymywanie się od cie-

sancta tibi conuersatione placeamus: per.

SECRETA. Deus, de cuius gratiae rore descendit, ut ad misteria tua purgatis sensibus accedamus: praesta, quaesumus, ut in eorum traditione sollempniter honoranda conpedens deferamus obsequium: per.

POST COMMUNIONEM. Percipientes, domine, gloria misteria referimus gratias, quod in terris positus iam caelestium praestas esse particeps: per.

AD POPULUM. Defende, domine, familiam tuam ut toto tibi corde prostrata et ab hostium tuere formidine; nec bona tua difficulter inueniant, pro quibus et sancti tui et angelicae tibi supplicant potestas: per.

FERIA SEXTA EBDOMADA III

Praesta, quaesumus, domine, ut obsecrationes sacras annua deuotione recolentes et corpore tibi placeamus et mente: per.

Concede, quaesumus, domine, fragilitate nostrae sufficientiam competentem, ut suae reparationis effectum et pia conuersatione recenseat et cum exultatione suscipiat: per.

SECRETA. Accepta tibi sint, domine, quaesumus, nostri dona ieiunii, quae expiando nos tuae gratiae dignos efficiant et ad sempiterna promissa perducant: per.

POST COMMUNIONEM. Hos, domine, quos reficis sacramentis, adtolle Benignus auxiliis, ut tuae redemptionis effectum et mysteriis capiamus et moribus: per.

lesnego pokarmu podobali się Tobie w świętym życiu: przez.

SEKRETA. Boże, którego łaska sprawia, że zbliżamy się z czystym sercem do Twoich tajemnic, spraw, prosimy, abyśmy okazali odpowiednie posłuszeństwo w przekazywaniu uroczystej ich czci.

PO KOMUNII. Panie, uczestnicząc w chwalebnych misteriach, składamy dzięki, że tu na ziemi czynisz nas już uczestnikami misteriów niebieskich: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Broń, Panie, Twojej rodziny, aby skierowana ku Tobie całym sercem nie lękała się wrogów oraz aby łatwo odnalazła Twoje dobra. Za nich proszą Cię Twoi święci i moce anielskie: przez.

PIĄTEK TRZECIEGO TYGODNIA

Panie, prosimy, spraw, aby przez coroczną pobożność, czcząc święte zachowania, i podobali się Tobie ciałem i umysłem: przez.

Udziel, Panie, prosimy, odpowiedniej siły naszej kruchości, aby rozważwszy działanie swojej odnowy, przez pobożne nawrócenie przyjęła go z radością.

SEKRETA. Panie, prosimy, przyjmij dary naszego postu, aby po oczyszczeniu uczyniły nas godnymi Twojej łaski i doprowadziły do wiecznych obietnic: przez.

PO KOMUNII. Panie, podnieś łaskawą pomocą tych, których ożywiasz sakramentami, abyśmy osiągnęli Twoje odkupienie, tak przez uczestnictwo w misterium, jak i przez uczynki: przez.

AD POPULUM. Super populum tuum, domine, quaesumus, benedictio copiosa discendat, indulgentia ueniat, consolatio tribuatur, fides sancta succrescat, redemptio sempiterna firmetur: per.

FERIA SEPTIMA EBDOMADA III

Praesta, quaesumus, omnipotens deus, ut dignitas conditionis humanae per inmoderantiam sauciata medicinalis parssimoniae studio reformemur: per dominum.

Auge fidem tuam, domine, quaesumus, miseratus in nobis, qualiter pietatis tuae subsidia non negabis, quibus integre contuleris firmitatem: per.

SECRETA. Domine deus noster, qui in his potius craeaturis, quas ad fragilitatis nostrae subsidium condedisti, tuo quoque nomine munera iussisti decanda constitui: tribue, quaesumus, ut et uite nobis praesentis auxilium et aeternitatis efficiant sacramentum: per.

POST COMMUNIONEM. Quod ore sumpsimus, domine, mente capiamus et de munere temporalis fiat nobis remedium sempiternum: per.

AD POPULUM. Esto, quaesumus, domine, propitius plebi tuae, ut que tibi non placent respuentes tuorum potius repleantur delectationibus mandatorum: per dominum.

XXVII

QUARTA DOMINICA

PRO SCRUTINIO II

Omnipotens sempiternus deus, aecclesiam tuam spiritali iocunditate multipli-

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, niech zstąpi na Twój lud obfite błogosławieństwo, niech przyjdzie łaska, niech pojawi się pocieszenie, niech wzrośnie święta wiara, niech umocni się wieczne odkupienie: przez.

SOBOTA TRZECIEGO TYGODNIA

Spraw, prosimy, wszechmogący Boże, abyśmy uleczyli lekiem wstrzemięźliwości godność ludzkiego życia zranioną nieumiarkowaniem: przez.

Panie, prosimy, powiększ naszą wiarę, zlituj się nad nami, nie odmawiaj pomocy twej miłości tym, których umacniasz: przez.

SEKRETA. Panie nasz Boże, który w tych stworzeniach, które dałeś do pomocy naszej słabości, sprawiłeś, że stały się ofiarą, spraw, prosimy, aby stały się dla nas pomocą w życiu obecnym i sakramentem na wieczność: przez.

PO KOMUNII. Panie, obyśmy pojęli także umysłem to, co przyjęliśmy ustami i stało się to dla nas z doczesnego daru lekarstwem na wieczność: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, bądź łaskawy dla swojego ludu, aby odrzuciwszy to, co tobie się nie podobą, napełnił się raczej upodobaniem w twoich przykazaniach: przez Pana.

XXVII

CZWARTA NIEDZIELA

DRUGIE SKRUTYNIUM

Wszechmogący, wieczny Boże, pomnóż Twój Kościół duchową radością,

ca, ut qui sunt generatione terreni, fiant regeneratione caelestis: per.

SECRETA Remedii sempiterni munerera, domine, laetantes offerimus suppliciter exorantes, ut eadem nos digni uenerari et pro saluandis congruenter exhibere per perficias: per.

Infra canone ut supra. Sequitur.

POST COMMUNIONEM. Tu semper, quaesumus, domine, tuam adtolle benignus familiam, tu dispone correctam, tu propitius tuere subiectam, tu gubernata perpetua bonitate saluandam: per.

AD POPULUM. Tu famulis tuis, quaesumus, domine, bonis moris placatus institue, tu in eis quod tibi placitum sit dignanter infunde, ut et digni sint et tua ualeant beneficia promereri: per.

FERIA II EBDOMADA IIII

Sacre nobis, quaesumus, domine, obseruationis ieiunia et piae conuersationis augmentum et tuae propitiationis continuum prestant auxilium: per.

Proficiat, quaesumus, domine, plebi tibi decata pie deuotionis affectus, ut sacris actionibus heredita, quanto maiestati tuae fit gratior, tanto donis potiora augeatur: per.

SECRETA. Cunctis nos, quaesumus, domine, reatibus et periculis propitiatus absolue, quos tantis mysteriis tribues esse consortes: per dominum.

POST COMMUNIONEM. Diuini satiati muneris largitate quaesumus, domine

aby ci, którzy pochodzą ze świata, stali się dzięki nowemu narodzeniu mieszkańcami nieba: przez.

SEKRETA. Panie, z radością składamy w ofierze te dary będące wiecznym lekarstwem, prosząc, abyś raczył uczynić nas godnymi otrzymania ich dla zbawienia: przez.

Infra canonem, jak wyżej. Dalej.

PO KOMUNII. Prosimy, Panie, Ty zawsze życzliwie pokrzepiaj swoją rodzinę, kieruj nią, strzeż jej jako Tobie poddanej, prowadź w swojej wiecznej dobroci ku zbawieniu: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Prosimy, Panie, naucz swoje sługi dobrego działania, napelnij ich łaskawie tym, co Tobie się podoba, aby stali się godni i mogli zasłużyć na Twoje dobrodziejstwa: przez.

PONIEDZIAŁEK CZWARTEGO TYGODNIA

Panie, prosimy, aby zachowanie świętych postów i wzrost nawrócenia dzięki Twojej życzliwości stały się dla nas nieustanną pomocą: przez.

Panie, prosimy, niech dokona się w Twoim ludzie pobożność, aby poczynony w świętych działaniach, im milszy staje się Twojemu majestatowi, tym godniejszy stawał się darów.

SEKRETA. Panie, prosimy, uwolnij nas łaskawie od wszystkich win i niebezpieczeństw, ponieważ sprawiłeś, że jesteśmy współuczestnikami tak wielkich misteriów: przez Pana.

PO KOMUNII. Panie nasz, Boże, nasyceni hojnymi darami, prosimy, aby-

deus noster, ut in huius semper participatione uiuamus: per.

AD POPULUM. Tueatur, quaesumus, domine, dextera tua populum deprecantem et purificatum dignanter herudiat, ut consolationem praesenti ad futura bona proficiat: per.

FERIA III EBDOMADA QUARTA

Da nostrae summe conditionis reparator, ut semper declinemus a malis et omne quod bonum est prumta uolutate sectemus: per dominum.

Exercitatio ueneranda, domine, ieiunia salutaris pupuli tui corda disponat, ut et dignis mentibus suscipiat pascale mysteirium et continueate deuotionis sumat augmentum: per.

SECRETA. Purifica nos, miesericors deus, ut aecclesiae tuae praeces, quae tibi grate sunt pia munera deferentis, fiant expiatis mentibus gratiores: per.

POST COMMUNIONEM. Caelestia donna capientibus, quaesumus, domine, non ad iudicium peruenire paciaris, quod fidelibus tuis ad remedium prouidisti: per.

AD POPULUM. Populi tui, deus, institutor et rector, peccata quibus impugnantur expelle, ut semper tibi placatus et tuo munimen sit securus: per.

FERIA IIII EBDOMADA QUARTA

Omnipotens sempiternę deus, qui et iustis praemia meritorum et peccatoribus per ieiunium erroris sui ueniam praebis, miserire supplicacibus, parce peccantibus: ut reatus nostri confessio

śmy zawsze żyli w uczestnictwie w nich: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, aby Twoja prawica strzegła błagającego Cię ludu, a oczyszczonym łaskawie kierowała, aby teraz otrzymał zadatek przysłych dóbr: przez.

WTOREK CZWARTEGO TYGODNIA

Odnowicielu najwyższy naszego zycia, spraw, abyśmy zawsze odwrócenii od zła z pełną gotowości wolą szli za tym, co dobre: przez Pana.

Ćwiczenia godne czci i zbawienne posty niech tak usposobią serca Twojego ludu, aby z godnymi sercami przyjął paschalne misterium oraz powiększał swoją pobożność: przez.

SEKRETA. Oczyszc nas, miłosierny Boże, aby modlitwy Twojego Kościoła miłe Tobie, niosąc pobożne ofiary, stały się miłszymi dzięki oczyszczonym sercom: przez.

PO KOMUNII. Panie, prosimy, aby dary, które przygotowałeś dla swoich wiernych jako lekarstwo niebieskie, nie stały się dla tych, którzy je przyjmują wyrokiem sądu: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Boże, stwórco i namiestniku Twojego ludu, odpędź grzechy, które go atakują, aby zawsze podobał się Tobie i był bezpieczny dzięki Twojej obronie: przez.

ŚRODA CZWARTEGO TYGODNIA

Wszechmogący wieczny Boże, który sprawiedliwym udzielasz łaski jako nagrody za zasługi, a grzesznikom łaski naprawy przez post, zmiłuj się nad tymi, którzy Cię proszą, oszczędź grzeszników,

indulgentiam ualeat percipere dilictorum: per dominum nostrum.

Concede, misericors deus, ut sicut nos tribuis solemne tibi defferre ieiunium, sic nobis indulgentiae tuae praebe Benignus auxilium: per.

SECRETA. Accepta tibi sit, domine, nostrae deuotionis oblatio, quae et ieiunium nostrum te operante sanctificet et indulgentiam tuae consolationis obtineat: per.

POST COMMUNIONEM. Sacramentorum benedictione sasciati quaesumus, domine, ut per haec semper mundemur a uiciis: per.

AD POPULUM. Da plebi tuae, domine, pie semper deuotionis affectum, ut quae praua sunt respuens sancta conuersatione firmetur et a peccatis libera nullis aduersitatibus adteratur: per.

FERIA VI EBDOMADA IIII

Praesta, quaesumus, domine, ut salutaribus ieiuniis heruditi a noxiis etiam uiciis abstenentes propiationem tuam facilius impetremus: per.

Prosequere, quaesumus, omnipotens deus, ieiuniorum sacra misteria, et quos ab escis carnalibus praecipis temperare, a noxiis quoque uiciis cessare concede: per.

SECRETA. Haec sacrificia nos, omnipotens deus, potente uirtute mundatus ad suum faciant puriores uenire principium: per.

aby wyznanie win dało nam możliwość przyjęcia odpuszczenia: przez Pana naszego.

Miłosierny Boże, pozwól, aby tak jak nam udzielasz możliwości uroczystego postu dla Ciebie, tak udziel nam łaskawie pomocy twego miłosierdzia: przez.

SEKRETA. Panie, przyjmij ofiarę naszej pobożności, a przez Twoje działanie niech ona uświęci nasz post i zachowa miłosierdzie Twojego pocieszenia: przez.

PO KOMUNII. Nasyceni błogosławieństwem sakramentów prosimy, Panie, abyśmy przez nie zostali oczyszczeni z błędów: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, udziel Twojemu ludowi pobożności, aby gardząc tym, co złe, utwierdził się w świętym nawróceniu, a wolny od grzechów nie doświadczał żadnych przeciwności: przez.

PIĄTEK CZWARTEGO TYGODNIA

Panie, prosimy, spraw, abyśmy wychowani przez zbawienne posty, powstrzymując się od grzechów i błędów, łatwiej osiągnęli Twoją łaskawość: przez.

Wszechmogący Boże, prosimy, bądź w swoich świętych tajemnicach postów i racz odsunąć od grzechów i błędów tych, którym nakazujesz powstrzymywanie się od pożywienia cielesnego: przez.

SEKRETA. Wszechmogący Boże, niech te ofiary oczyszczą nas swoją mocą i sprawią, abyśmy oczyszczeni doszli do swojego początku.

POST COMMUNIONEM. Sancta tua nos, domine, quaesumus, et uiuificando renouent et renouando uiuificent: per.

AD POPULUM. Adesto, domine, populis qui sacra misteria contingerunt, ut nullis periculis affigantur, qui te protectore confidunt: per dominum.

FERIA VII EBDOMADA IIII

Deus, omnium misericordiarum ac totius bonitatis autor, qui peccatorum remedia ieiuniis orationibus et aelymosinis demonstrasti: respice propitius in hanc humilitatis nostrae confessionem, ut qui inclinamur consciencia nostra, tua semper misericordia erigamur: per.

Tua nos, domine, quaesumus, gratia et sanctis exerceat ueneranda ieiuniis et caelestibus mysteriis efficiat aptiores: per.

SECRETA. Offerimus tibi, domine, munera quae dedisti, ut te creationis tuae circa mortalitatem nostram testificentur auxilium et remedium immortalitatis operentur: per.

POST COMMUNIONEM. Percepta nobis, domine, praebeant tua sacramenta subsidium, ut et tibi grata sint nostra ieiunia et nobis proficiant ad medillam: per dominum.

AD POPULUM. Plebem tuam, domine, quaesumus, interius exteriusque restaura, ut quam corporeis non uis delectationibus impedire, spiritali facias uegere propositio; et sic rebus foueas transituriis, ut tribuas potius inherere perpetuis: per.

PO KOMUNII. Panie, prosimy, niech Twoje święte dary odnowią nas, ożywiają, a odnawiając – ożywiają: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, wspomagaj swój lud, który uczestniczy w misteriach, aby żadnych krzywd nie doświadczała ci, którzy zaufają Twojej opiece: przez Pana.

SOBOTA CZWARTEGO TYGODNIA

Boże, twórcu całej dobroci i miłosierdzia, który pokazałeś post, modlitwę i jałmużnę jako lekarstwo na grzechy: spójrz łaskawie na wyznanie naszej pokory, abyśmy my, którzy upokarzamy się w naszym sumieniu, zostali podniesieni Twoim miłosierdziem: przez.

Panie, prosimy, niech Twoja łaska uczyni nas zdatnymi do pełnienia świętych postów i godnymi niebieskich misteriów.

SECRETA. Ofiarujemy Tobie, Panie, dary otrzymane od Ciebie, aby stały się pomocą w śmiertelności Twojego stworzenia i lekarstwem na nieśmiertelność: przez.

PO KOMUNII. Panie, niech Twoje sakramenty przyjęte przez nas udzielą nam pomocy, aby nasze posty były Tobie miłe, a dla nas stały się lekarstwem.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, odnow Twój lud od zewnątrz i wewnątrz, spraw, by ten, dla którego nie chcesz, by stały mu na przeszkodzie cielesne przyjemności, otrzymał duchową pomoc. Spraw, aby porzucił to, co przemija, a przyłączył się do spraw wiecznych.

**XXVIII
QUINTA DOMINICA
QUAE PRO SCRUTINIO
CELEBRATUR**

Concede, domine, electis nostris, ut sanctis edocti mysteriis et renouentur fonte baptisantis et inter ecclesiae tuae membra numerentur: per.

SECRETA. Exaudi nos, omnipotens deus, et famulos tuos, quos fidei christianae primitiis inuisti, huius sacrificii tribuas operatione mundare: per.

Infra canone ubi supra. Sequitur.

POST COMMUNIONEM. Concurrat, domine, quaesumus, populus tuus et toto tibi corde subiectus obtineat, ut ab omni perturbatione securus et saluationis suae gaudia primum exerceat et pro regenerandis benignos exoret: per.

AD POPULUM. Deus, qui cum salute hominum semper operaris, nunc tamen populum tuum gratiam habundantiore multiplicas: respice propitius ad electionem tuam, ut paternae protectionis auxilio et regenerandos munias et renatos: per.

FERIA II EBDOMADA V

Deus, qui ad imaginem tuam conditos ideo das temporalia, ut largiaris aeterna: ecclesiam tuam spirituali fecunditate multiplica, ut qui sunt generatione terreni, fiant regeneratione celestis: per dominum.

Adiuua nos deus salutaris nostrer et in sacrificio ieiuniorum nostras mentes pu-

**XXVIII
PIĄTA NIEDZIELA,
KTÓRA CELEBROWANA JEST
JAKO SKRUTYNIUM**

Udziel, Panie, naszym wybranym, aby pouczeni w świętych tajemnicach i odnowieni w źródle chrzcielnym, zostali zaliczeni między członków Twojego Kościoła.

SEKRETA. Wszechmogący Boże, wysłuchaj nas i sługi Twoje, które nasyciłeś zaczątkami wiary chrześcijańskiej, spraw, abyśmy zostali oczyszczeni działaniem tego sakramentu.

Infra canonem, jak wyżej. Dalej.

PO KOMUNII. Niech zbiegnie się, Panie, prosimy, Twój lud i będzie Ci oddany całym sercem, aby bezpieczny od wszelkiego zamętu radował się ze swojego zbawienia i prosił o odrodzenie dobrych: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Boże, który zawsze działasz dla ludzkiego zbawienia, teraz jednak pomnóż życzliwie łaskę w twoim ludzie: spójrz łaskawie na twoich wybranych, strzeż z ojcowską pomocą tych, którzy mają być odrodzeni oraz już odrodzonych: przez.

PONIEDZIAŁEK PIĄTEGO

TYGODNIA

Boże, który dajesz stworzonym na swój obraz to co doczesne, po to, aby hojnie obdarzyć ich tym, co wieczne, pomnóż duchową płodnością Twój Kościół, aby ci, którzy należą do ziemskiego pokolenia, stali się pokoleniem niebiańskim: przez Pana.

Wspomóż nas, Boże nasz zbawco, a przez ofiarę postu oczyść nasze

rifica, ut ad beneficia recolenda, quibus nos instaurare dignatus es, tribuas uenire gaudentes: per.

SECRETA. Exaudi nos, omnipotens deus, et famulos tuos quos fidei christiane primitiis inbuisti, huius sacrificii tribuas operatione mundare: per.

POST COMMUNIONEM. Sanctificent nos, domine, sumpta misteria et Paschalis obseruantiae sufficientem nobis tribuant facultatem: per.

AD POPULUM. Benedictio, domine, quaesumus, in tuos fideles cupiosa descendat, et quam subiectis cordibus expediunt, largiter consequantur: per.

FERIA III EBDOMADA V

Praesta, quaesumus, domine, ut observationes sacras annua deuotione recolentes et corpoore tibi placeamus et mente: per.

Fiat, quaesumus, domine, per gratiam tuam fructuosus nostrae deuotionis affectus, quia tunc nobis proderint suscepta ieiunia si tuae sint placita pietate: per.

SECRETA. Concede nobis, domine, quaesumus, ut celebraturi sancta misteria non solum abstinentiam corporalem sed, quod est potius, habeamus mentium purgitationem: per.

POST COMMUNIONEM. Vegitet nos, domine, semper et innouet tuae mensae libatio, quae fragilitatem nostram gubernat et protegat et in portum perpetuae salutis inducat: per.

AD POPULUM. Libera, domine, quaesumus, a peccatis et hostibus tibi

umysły, abyś dał nam w radości dojść do przypomnianych dóbr, którym raczyłeś nas odnowić.

SEKRETA. Wysłuchaj nas, wszechmogący Boże, a Twoje sługi, które nasyciłeś pierwocinami wiary chrześcijańskiej, oczyść działaniem tej ofiary: przez.

PO KOMUNII. Niech uświęcą nas, Panie, przyjęte tajemnice oraz udziela odpowiedniej zdolności do zachowania Paschy: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, niech hojne błogosławieństwo spocznie na twoich wiernych, a to, czego pragną, niech z Twej hojności otrzymają: przez.

WTOREK PIĄTEGO TYGODNIA

Spraw, prosimy, Panie, abyśmy w rocznej pobożności, przypominając sobie święte obrzędy, podobali się Tobie sercem i umysłem: przez.

Prosimy, Panie, aby dzięki Twojej łasce nasza pobożność przyniosła owoce, bo przyjęte przez nas posty pomagają nam, jeśli podobają się Tobie dzięki naszej pobożności: przez.

SEKRETA. Panie, pozwól, prosimy, byśmy do celebracji świętych misteriów osiągnęli wstrzemięźliwość cielesną, ale, co ważniejsze, czystość serc: przez.

PO KOMUNII. Panie, pokarm Twojego stołu, który kieruje i strzeże naszej kruchości, ożywia nas zawsze i odnawia stołu, a także doprowadzi nas do portu wiecznego zbawienia.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, uwolnij błagający Cię

populum supplicanem, ut in sancta conuersatione uiuentes nullis efficiantur aduersis: per dominum.

FERIA IV EBDOMADA V

Ieiunia, quaesumus, domine, quae sacris exequimur institutis, et nos a reatibus nostris semper expediant, et tuam nobis iustitiam faciant esse placatam: per dominum.

Praesta, quaesumus, omnipotens deus, ut quos ieiunia uotiuu castigant ipsa quoque deuotio sancta laetificet, ut terrenis effectibus mitigatis facilius caelestia capiamus: per.

SECRETA. Praesta, omnipotens deus, ut ieiuniorum placatus sacrificiis remissionis tuae nos uenia prosequaris: per.

POST COMMUNIONEM. Adesto, domine, fidelibus tuis, et quos caelestibus reficis sacramentis, a terrenis conserua periculis: per.

AD POPULUM. Gregem tuum, pastor bone, placates intende, et oues quas praecioso sanguine filii tui redemisti, diabolica non sinas incursione lacerare: per.

FERIA SEXTA EBDOMADA V

Tribue nobis, quaesumus, domine, indulgentiam peccatorum, ut instituta paschalia tibi palcitis sensibus operemur: per.

Omnipotens sempiterna deus, clementiam tuam suppliciter exoramus, ut qui mala nostra semper praeuenis miserando,

lud od grzechów i wrogów, aby żyjąc w sposób święty nie doznawał żadnych szkód: przez Pana.

ŚRODA PIĄTEGO TYGODNIA

Panie, prosimy, aby post, który zachowujemy, strzegł nas zawsze przed naszymi grzechami oraz sprawił, byśmy znajdowali upodobanie w Twej sprawiedliwości. Przez Pana.

Spraw, prosimy, wszechmogący Boże, aby tych, których karzą przyrzeczone posty, także uradowała sama święta pobożność, abyśmy uspokojeni ziemskimi działaniami, łatwiej zdobyli to, co niebieskie: przez.

SEKRETA. Spraw, prosimy, wszechmogący Boże, abyś ułagodzony ofiarami postów, udzielił nam także łaski twojego odkupienia.

PO KOMUNII. Bądź, Panie, przy Twoich wiernych, abyś tych, których orzeźwiasz niebieskimi sakramentami, zachował także od ziemskich niebezpieczeństw: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Dobry pasterzu, łaskawie zwróć uwagę na swoją owczarnię oraz nie pozwól, by owce, które odkupiłeś drogocenną krwią Twojego Syna, doznawały ataków diabła.

PIĄTEK PIĄTEGO TYGODNIA

Udziel nam, prosimy, Panie, odpuszczenia grzechów, abyśmy podobając się Tobie, uczestniczyli w paschalnych tajemnicach.

Wszechmogący wieczny Boże, pokornie prosimy Twoją łaskawość, abyś Ty, który litujesz się zawsze nad naszymi

facias nos tibi placitos et piis actionibus et ieiuniis salubribus expiando: per.

SECRETA. Sanctifica nos, quaesumus, domine, his muneribus offerendis et Paschalis obseruantiae sufficem nobis tribue facultatem: per.

POST COMMUNIONEM. Da, quaesumus, domine, tu tanti mysterii munus indultum non condemnatio sed sit medicina sumentibus: per.

AD POPULUM. Protego, domine, populum tuum et in sanctorum tuorum patrocinio confitentem perpetua defensione gubernas: per.

FERIA SEPTIMA EBDOMADA V

Omnipotens sempiternus deus, qui per abstinentiam salutarem et corporibus nostris mederis et mentibus, majestatem tuam supplices exoramus, ut pia ieiunantium precatione placatus et praesentia nobis subsidia prebeas et futura: per.

Sanctificata hoc ieiunium tuorum corda fidelium, deus miserator, inlustra et quibus deuotionis praestas affectum, praebe supplicantibus piis Benignus auditum: per.

SECRETA. Sacrificia, domine, propensius ista restaurent, quae medicinabilibus sunt instituta ieiuniis: per.

POST COMMUNIONEM. Supplices te rogamus, domine deus noster, ut sicut nos filii tui corporis et sanguinis sacrosancti pascis alimonia, ita nos et diuinae naturae eius facias esse consortes: per.

AD POPULUM. Visita, quaesumus, domine, plebem tuam et cordas sacris

mi grzechami, sprawił, byśmy podobali się Tobie, oczyszczeni przez pobożne działania i zbawcze posty: przez.

SEKRETA. Uświęć nas, prosimy Panie, przez te ofiarowane dary i daj nam możliwość zachowywania Paschy: przez.

PO KOMUNII. Spraw, prosimy, Panie, aby przyjęcie tej tajemnicy nie stało się potępieniem, lecz lekarstwem dla przyjmujących ją: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, Panie, chroń Twój lud i kieruj na wieki tymi, którzy ufają Twojej opiece: przez.

SOBOTA PIĄTEGO TYGODNIA

Wszzechmogący wieczny Boże, który przez zbawienny post leczysz nasze ciała i umysły, pokornie prosimy twój majestat, abyś życzliwie wysłuchał pobożnych próśb poszczających i udzielił nam teraz i w przyszłości pomocy: przez.

Uświęć przez ten post serca Twoich wiernych, miłoścywi Boże, a tym, którym udzielasz pobożności, udziel również łaskawego posłuchania: przez.

SEKRETA. Niech odnowią nas te ofiary, które ustanowione zostały z powodu leczniczych postów.

PO KOMUNII. Pokornie Cię prosimy, Panie nasz, Boże, aby tak jak nas karmisz pokarmem ciała i krwi Twojego Syna, tak byś uczynił nas współuczestnikami Jego boskiej natury: przez.

MODLITWA NAD LUDEM. Panie, prosimy, nawiedź Twój lud i zachowaj

decata mysteriis pietate tuere peruigili,
ut remedia salutis aeternae, quae te miserante percipit, te protegente custodiat: per.

XXVIII
DENUNTIATIO PRO
SCRUTINIO QUOD
TERTIA HEBDOMADA
IN QUADRAGESIMA
SECUNDA FERIA INITIARUM

Scrutiniis diem, dilectissimi fratres, quo electi nostri diuinitus instruantur, imminere cognoscite. Ideoque sollicita deuotione succedente sequente illa feria circa oram diei sexta conuenire dignimini, ut caeleste misterium, quo diabolus cum sua pompa distruetur et ianua regni caelestis aperitur, inculpabilem deo iubante ministerio peragere ualeamus: per dominum nostrum Iesum Christum, qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

Ut autem uenerint ad ecclesiam, scribuntur nomina infantum ab addolyto, et uocantur in ecclesia per nomina, sicut scripti sunt, Et statuuntur masculi in dexteram partem, faemine in sinistram, et dat orationem praesbiter super eos.

XXX
ORATIONES SUPER ELECTOS
AD CATICUMENUM
FACIENDUM

Omnipotens sempiterna deus, pater domini nostri Iesu Christi: respicere dignare super hos famulos tuos, quos

w pobożności serca oddane Twoim tajemnicom, aby lekarstwo wiecznego zbawienia, które od Ciebie otrzymał, zachował dzięki Twojej opiece: przez.

XXVIII
OGŁOSZENIE SKRUTYNIÓW,
KTÓRE ROZPOCZYNAJĄ SIĘ
DRUGIEGO DNIA TRZECIEGO
TYGODNIA WIELKIEGO
POSTU.

Umiłowani bracia, wiedzcie, że zbliża się dzień skrutyniów dla naszych wybranych, dlatego w tym dniu zgromadźcie się pobożnie około godziny szóstej, abyśmy mogli z Bożą pomocą uczestniczyć w niebieskich tajemnicach, gdy zostanie zniszczony diabeł ze swoją zgrają i otworzą się bramy królestwa niebieskiego. Przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, który żyje i króluje z Ojcem i Duchem Świętym, Bóg przez wszystkie wieki wieków. Amen.

A gdy przyjdą do kościoła, imiona przyjętych zapisuje akolita i są wołani do kościoła po imieniu, tak, jak zostali zapisani. Mężczyźni mają być ustawieni po stronie prawej, kobiety po lewej, a prezbiter odmawia nad nimi modlitwę.

XXX
MODLITWY NAD
WYBRANYMI PRZYJĘTYMI
DO KATECHUMENATU

Wszchemogący wieczny Boże, ojcze Pana naszego, Jezusa Chrystusa: racz spojrzeć na te sługi Twoje, których

ad rudimenta fidei uocare digantus es. Omnem caecitatem cordis ab eis expelle, disrumpe omnes laqueos satanae quibus fuerant conligati, aperi ei, domine, ianuam pietatis tuae; et signum sapienciae tuae inbuti omnium cupiditatum dfedoribus careant, et suavi odore praeceptorum tuorum laeti tibi in aecclesia ddeseruiant, et proficiant de die in diem ut idonei efficiantur accedere ad gratiam baptismi tui perceptae medicinae: per dominum nostrum.

Praeces nostras, quaesumus, domine, clementer exaudi et hos electos tuos crucis dominicae, cuius inpraessione signamus, uirtute custodi, ut magnitudinis gloriae rudimenta seruantes per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis peruenire gloriam mereantur: per.

Deus, qui humani generis ita es conditor, ut sis ecitam reformator: propiciare populis adoptiuus ut nouo testamento so- bolem noui prolis adscribe „ut filii promissionis, quod non potuerint adsequi per naturam, gaudeant se recipisse per gratiam: per dominum nostrum.

XXXI

BENEDICTIO SALIS DANDUM CATICUMINIS

Exorcizo te, creatura salis, in nomine dei patris omnipotentis et in caritate domini nostri Iesu Christi et in uirtute spiritus sancti. Exorcizo te per deum uiuum et per deum uerum, quae te ad tutelam humani generis procreauit, et populo ueniente ad creudulitatem per seruos suos consecrare praecepit. Proinde rogamus

raczyłeś powołać do zaczątków wiary. Oddal od nich każdą ślepotę serca, zerwij wszystkie więzy szatana, którymi byli związani, otwórz im, Panie, drzwi Twojej miłości, aby nasyceni znakiem Twojej mądrości byli wolni od zapachu każdej pożądlivości, a radośni słodkim zapachem Twoich przykazań służyli Tobie w kościele i z dnia na dzień pokazywali, że stają się odpowiedni, aby zbliżyć się do łaski chrztu, który jest Twoim lekarstwem. Przez Pana naszego.

Panie, prosimy, abyś łaskawie wysłuchał naszych modlitw oraz strzegł mocą tych wybranych, których oznaczamy znakiem krzyża, aby zachowując zaczątki wielkiej chwały przez zachowanie Twoich poleceń, zasłużyli, by dojść do chwały odrodzenia: przez.

Boże, który jesteś stwórcą ludzkiego rodu, bądź także jego odnowicielem: Spójrz łaskawie na usynowiony lud, uznaj go potomstwem nowego testamentu, aby cieszył się z obietnicy danej synom, której nie mogli osiągnąć z natury, ale tylko dzięki Twej łasce. Przez Pana naszego.

XXXI

BŁOGOSŁAWIEŃSTWO SOLI DLA KATECHUMENÓW

Egzorcyzmuje cię, soli, w imię Boga Ojca wszechmogącego i w miłości Pana naszego Jezusa Chrystusa i w mocy Ducha Świętego. Egzorcyzmuję cię przez Boga żywego i Boga prawdziwego, który ciebie stworzył dla ochrony rodzaju ludzkiego i nakazał błogosławić swoim sługom dla tych, którzy przychodzą,

te, domine Deus noster, ut haec creatura salis in nomine trinitatis efficiatur salutare sacramentum ad effugandum inimicum. Quem tu, domine, sanctificando sanctifices, benedicendo benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina permanens in uisceribus eorum: in nomine domini nostri Iesu Christi, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et saeculum per ignem.

Post hanc orationem pones sal in ore infantis et dicis: Accipe ille sal sapientie propiciatur in uitam aeternam.

XXXII BENEDICTIO POST DATAM SALE

Deus patrum nostrorum, deus uniuersae conditor ueritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum respicere digneris propicius, ut hoc primum pabulum salis gustantem non deucius esurire permittas, quo minus gybo expleatur caeleste, quatenus sit semper, domine, spiritu feruens, spe gaudens, tuo semper nomine seruiens. Perduc eum ad nouae regenerationi lauacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum tuarum aeterna praemia consequi mereatur: per dominum.

XXXIII ITEM EXORCISMI SUPER ELECTOS

Quos acolyti inposita manu super eos dici debent.

Deus Abraham, deus Isaac, deus Ia-

by osiągnąć wiarę. Dlatego prosimy Cię, Panie nasz Boże, aby ta sól w imię Trójcy stała się sakramentem zbawienia dla odpędzenia nieprzyjaciela. Ty, Panie, uświęcasz ją i błogosławisz, aby dla wszystkich przyjmujących ją stała się doskonałym lekarstwem w ich wnętrzu: w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, który przyjdzie sądzić żywych i umarłych, i świat przez ogień.

Po tej modlitwie kładziesz sól na ustach kandydata i mówisz: Przyjmij tę sól mądrości, niech będzie dla ciebie pomocą na życie wieczne.

XXXII BŁOGOSŁAWIEŃSTWO PO UDZIELENIU SOLI

Boże ojców naszych, Boże, stwórczo wszelkiej prawdy, pokornie Cię prosimy, abyś raczył łaskawie spojrzeć na tego sługę twego, abyś po skosztowaniu tego pierwszego pokarmu soli nie kazał mu dłużej oczekiwać na napełnienie pokarmem niebieskim. Panie, niech zawsze będzie, gorliwy duchem, radosny nadzieją, służąc Twemu imieniu. Doprowadź go do odradzającej kąpieli, niech zasłuży wraz z Twymi wiernymi, by osiągnąć wieczne nagrody Twoich obietnic: przez Pana.

XXXIII EGZORCYZMY NAD WYBRANYMI

Akolici położywszy na nich ręce mówią: Boże Abrahama, Boże Izaaka, Boże Jakuba, Boże, który ukazałeś się Mojżesz-

cob, deus qui Moysi famulo tuo in monte Synai apparuisti et filios Israhel de terra Aegypti eduxisti, deputans eis angelum pietatis tuae, qui custudiret eos die ac nocte: te quaesumus, domine, ut mittigere digneris sanctum angelum tuum, ut similiter custodiat et hos famulos tuos et perducatur eos ad gratiam baptismi tui.

Ergo, maledicte diabule, recognosce sententiam tuam et da honorem deo uiuo et uero, et da honorem Iesu Christo filio eius et spiritui sancto, et recede ab his famulis dei, quia istos sibi deus dominus noster Iesus Christus ad suam sanctam gratiam et benedictionem fontemque baptismatis donum uocare dignatus est. Per hoc signum sanctae crucis, frontibus eorum quem nos damus, tu maledicte diabule numquam audeas uiolare.

ITEM SUPER FAEMINAS. Deus caeli, deus terre, deus angelorum, deus archangelorum, deus prophetarum, deus martyrum, deus omnium bene uiuentium, deus cui omnis lingua confitetur caelestium terrestrium et infernorum: te inuoco, domine, ut has famulas tuas perducere et custodire digneris ad gratiam baptismi tui.

Ergo maledicti *ut supra*.

ITEM SUPER MASCULOS. Audi, maledicte satanas, adiuratus per nomen aeterne dei et saluatoris nostri filii dei: cum tua uictus inuidia tremens gemensque discede. Nihil tibi sit commune cum seruis dei iam caelestia cogitantibus, renuntiatoribus tibi a saeculo tuo,

szowi, Twojemu słudze, na górze Synaj i wyprowadziłeś synów Izraela z ziemi egipskiej, udzielając im anioła Twojej miłości, który strzegł ich dniem i nocą: prosimy Cię, abyś raczył wysłać Twojego świętego anioła, niech podobnie strzeże i te Twoje sługi i doprowadzi ich do łaski Twojego chrztu.

Zatem, przewrotny diabule, poznaj wyrok wydany na ciebie i oddaj cześć Bogu żywemu i prawdziwemu, oddaj cześć Jezusowi Chrystusowi, jego Synowi i Duchowi Świętemu, i odstęp od tych sług Boga, ponieważ Bóg, Pan nasz, Jezus Chrystus raczył ich powołać do swojej świętej łaski i do błogosławieństwa, źródła, daru chrztu. Przez ten święty znak krzyża, który czynimy na ich czołach, ty, przewrotny diabule, nie waz się ich nigdy krzywdzić.

PODOBNIENIE NAD KOBIEȦAMI. Boże nieba, Boże ziemi, Boże aniołóŵ, Boże archaniołóŵ, Boże prorokóŵ, Boże męczennikóŵ, Boże wszystkich dobrze żyjących, Boże, którego wyznaje każdy język istot niebieskich, ziemskich i podziemnych: proszę Cię, Panie, abyś raczył tych słuźebnic swoich strzec i doprowadzić do łaski Twojego chrztu.

Zatem, przewrotny, *jak wyżej*.

PODOBNIENIE NAD MĘŻCZYŦNAMI. Posłuchaj, przewrotny szatanie, zaklinam cię przez imię wiecznego Boga i naszego Zbawiciela, Syna Bożego, odejdz pokonany, drząc i jęcząc, razem ze swoją zawiścią. Nie masz nic wspólnego z słuźgami Boga, którzy myślą już

et beate immortalitatis uictoris. Da igitur honorem adueniente spiritui sancto, qui ex summa caeli archae discedens, perturbatis fraudibus tuis, diuino fonte purgata pectora id est sanctificata deo templum et habitum perficiat, et ab omnibus paenitus noxiis praeteritorum criminum liberati serui dei gratias perenni deo referant semper et benedicant nomen eius sanctum in saecula saeculorum: per dominum nostrum Iesum Christum, qui uenturus est iudicare uiuos et mortuos et saeculum per ignem.

ITEM SUPER FAEMINAS. Deus Abraham, deus Isaac, deus Iacob, deus, qui tribus Israhel monuisti et Susanna de falso crimine liberasti: te supplex deprecor, domine, ut liberes et has famulas tuas et perducere eas digneris ad gratiam baptismi tui.

Ergo maledicte *ut supra*.

ITEM SUPER MASCULOS. Exorcizo te, inmunde spiritus, in nomine patris et filii et spiritus sancti, ut ex eas et recedas ab his famulis dei. Ipse enim tibi imperat, maledicte, damnate, qui pedibus super mare ambulauit et Petro mergenti dexteram porrexit.

Ergo maledicte *sicut supra*.

ITEM SUPER FAEMINAS. Exorcizo te, inmunde spiritus, per patrem et filium et spiritum sanctum, ut ex eas et recedas ab his famulabus dei. Ipse enim tibi imperat, maledicte, damnate, qui ceco nato

o sprawach niebiańskich i wyrzekają się twego panowania oraz wyznają Tego, który zwyciężył śmierć. Zatem oddaj cześć przychodzącemu Świętemu Duchowi, który zstępując z wysokości nieba, zniszczywszy twoje oszustwa, oczyszczone, czyli uświęcone w boskim źródle serca czyni je świątynią i mieszkaniem Boga, a słudzy Boga uwolnieni od wszystkich win minionych grzechów niech zawsze składają dzięki wiecznemu Bogu i błogosławią Jego święte imię na mieki wieków: przez Pana naszego Jezusa Chrystusa, który przyjdzie sądzić żywych i umarłych, i świat przez ogień.

PODOBNIE NAD KOBIETAMI. Boże Abrahama, Boże Izaaka, Boże Jakuba, Boże, który pouczałeś plemię Izraela i uwolniłeś Zuzannę od fałszywego oskarżenia, pokornie Cię proszę, Panie, abyś uwolnił i te służebnice swoje i raczył je doprowadzić do łaski twojego chrztu.

Zatem przewrotny, *jak wyżej*.

PODOBNIE NAD MĘŻCZYZNAМИ. Wypędzam cię, nieczysty duchu, w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego, wyjdź i odejdz od tych sług Bożych. Ten, który chodził po morzu i podał dłoń Piotrowi, gdy się topi, sam nakazuje to Tobie, przewrotny i potępiony.

Zatem przewrotny, *jak wyżej*.

PODOBNIE NAD KOBIETAMI. Wypędzam cię, nieczysty duchu, przez Ojca i Syna, i Ducha Świętego, abyś wyszedł i odszedł od tych służebnic Bożych. Ten, który otworzył oczy ślepemu

oculos aperuit et quadriduanum Lazarum de monumento suscitauit.

Ergo maledicte *ut supra*.

SEQUITUR ORACIO QUAM SACERDOS DICI DEBET. Aeternam ac iustissimam pietatem tuam deprecor, domine, sancte pater onnipotens aetherne deus luminis et ueritatis, super hos famulos et famulas tuas, ut digneris eos inluminare lumen intellegentiae tuae. Munda eos et sanctifica; da eis scientiam ueram, ut digni efficiantur accedere ad gratiam baptismi tui. Teneant firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, ut apti sint ad percipiendam gratiam tuam: per.

**XXXIV
INCIPIT EXPOSITIO
EVANGELIORUM IN AURIUM
APERITIONUM AD ELECTOS**

Primitus enim procedunt de sacrario IIII diaconi cum quattuor euangelia, praecedentibus duo candilabra cum turabulis, et ponuntur super IIII angulos altaris. Et tractat praesbiter, antequam aliquis eorum legat, his uerbis:

Aperturi uobis, filii carissimi, euangelii, id est gesta diuina, prius ordinem insinuare debemus, quid est euangelium, et unde descendat, et cuius in eo uerba ponantur, et quare quattuor sint qui haec gesta scripserun, uel qui sunt ipsi quattuor qui diuino spiritu adnuntiant propheta siganti sunt: ne forte sine ac ordines ratione uel causa stuporem uobis in mentibus relinquamus; et quia ad hoc

od urodzenia i wskrzesił z martwych Łazarza po czterech dniach w grobie, sam tobie rozkazuje.

Zatem przewrotny, *jak wyżej*.

MODLITWA, KTÓRĄ POWINIEN ODMÓWIĆ KAPŁAN. Panie, święty Ojcze, wszechmogący wieczny Boże światła i prawdy, proszę o wieczną i sprawiedliwą miłość Twoją nad tymi sługami i służebnicami Twoimi, abyś raczył oświecić ich światłem Twojego zrozumienia. Oczyść ich i uświęć; daj im prawdziwą wiedzę, aby okazali się godni przystąpić do łaski Twojego chrztu.

Niech zachowają stałą wiarę, słuszny zamiar, świętą naukę, aby byli zdolni do otrzymania Twojej łaski: przez.

**XXXIV
POCZĄTEK WYJAŚNIENIA
EWANGELII USZOM
WYBRANYCH**

Najpierw wychodzą z zakrystii czterech diakoni z czterema Ewangeliami, przed nim dwa świeczniki z trybularzami i kładzie się je (ewangelie) na czterech rogach ołtarza. Przed czytaniem przemawia prezbiter:

Aby Ewangelie, to jest boskie dzieła, najdrożsi bracia, stały się dla was jasne, najpierw powinniśmy wskazać na porządek, czym jest Ewangelia, skąd pochodzi, czyje słowa zostały w niej zawarte, dlaczego jest czterech, którzy te dzieła spisali, albo dlaczego jest czterech tych, którzy z natchnienia Bożego Ducha zostali naznaczeni jako prorocy, abyśmy – bez tego porządku – nie stali się przyczyną

uenisitis, ut aures uobis aperiantur: nec incipiat sensus uester obtundi. Euangelium dicitur proprie bona adnuntiatio. Quae utique adnuntiatio est Iesu Christi domini nostri. Descendit autem euangelium ab eo, quod adnuntiet et ostendat, quod his qui per prophetas loquebatur uenit in carnem, sicut scriptum est: Qui loquebar ecce adsum. Explicantes autem breuiter, quid sit euangelium, uel qui sint hii quattuor qui per propheetam ante monstrati sunt, nunc sua quaeque nomina singulis adsignemus indiciis. Ait enim propheta Hiezechiel: Et similitudo uultus eorum ut facies hominis et facies leonis a dextris illius, et facies uituli et facies aquilae ad sinistris illius. Hii quattuor has figuras habentes euangelistas esse non dubium est. Sed nomina eorum quae euangelia scripserunt haec sunt: Matheus, Marcus, Lucas, Ioannes.

Et adnuntiat diaconus dicens. State cum silentio, audientes intente.

Et incipiens legi initium euangelii secundum Matheum usque Ipsa enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.

Postquam legerit, tractat praesbiter his uerbis:

Filli carissimi, ne diucius ergo uos teneamus, exponamus uobis, quam rationem et quam figuram unusquisque in se conteneat; et quare Matheus in se figuram hominis habeat: quia in initio suo nihil aliu agit, nisi natiuitatem saluatoris pleno ordine generationis enarrat. Sic enim coepit: Liber generationis Iesu

osłupienia w waszych umysłach. A ponieważ dotarliście aż dotąd, że otworzyły się wam uszy, niech nie stępieją wasze zmysły! Używa się słowa „ewangelia” z powodu dobrej nowiny. A tą nowiną jest Jezus Chrystus, nasz Pan. Zaś Ewangelia pochodzi od Niego, ponieważ oznajmia i pokazuje, że ten, który przemawiał przez proroków, przyszedł w ciełe, tak jak jest napisane: Ja jestem tym, który mówił. Natomiast wyjaśniając krótko, czym jest ewangelia albo kim są ci czterej, którzy wcześniej zostali wskazani przez proroka, teraz każdego oznaczmy jego imieniem. Bo mówi prorok Ezechiel: A twarz jego podobna do twarzy człowieka, a z prawej strony twarz lwa i twarz wołu i orła po jego lewej stronie. Nie ma wątpliwości, że te cztery figury to czterech ewangelistów, a imiona tych, którzy spisali Ewangelię, są następujące: Mateusz, Marek, Łukasz, Jan.

I mówi diakon: Trwajcie w ciszy i pilnie słuchajcie.

I zaczyna czytać początek Ewangelii według Mateusza aż do słów: On uwalniał swój lud od jego grzechów.

Po tym czytaniu prezbiter przemawia tymi słowami:

Najdroższe dzieci, abyśmy dłużej was nie zatrzymywali, wyjaśnimy wam, jaki sens i jaką figurę każdy z Ewangelistów w sobie zawiera, dla czego Mateusz jest przedstawiany w figurze człowieka: ponieważ na początku swojej Ewangelii nie mówi o niczym innym, jak o narodzeniu zbawiciela, przedstawiając pełen rodowód.

Christi filii Daudid, filii Abraham. Videtis, quia non inmerito huic hominis adsignata persona est, quando ab hominis natiuitate initium conpraehendit; nec inmerito, ut diximus, huic mysterio adsignata est Mathei persona.

Item adnuntiat diaconus ut supra:
State cum silentio, audientes intente.

Et legit initium ewangelii secundum Marcum usque: Ego baptizo uos aqua, ille uero baptizauit uos spiritu spiritu sancto.

Et sequitur praesbiter his uerbis:

Marcus euangelista leonis gerens figuram a solitudine incipit dicens: Vox clamantis in deserto: parate uiam domini. Siue, quia regnat inuictus, huius leonis multifariae inuenimus exempla, ut non uacet dictum illud: Iuda filius meus catulus leonis, de germine mihi ascendisti; recubans dormiuit ut leo et sicut catulus leonis, quis excitauit eum?

Item adnuntiat diaconus ut supra.
Et legit initium ewangelii secundum Lucam usque Parare domino plebem perfectam.

Et prosequitur praesbiter his uerbis:

Lucas euangelista uituli speciem gestat, ad cuius instar saluator noster est immolatus. Hic enim Christi euangelium loquutus sic coepit de Zacharia et Elisabeth, de quibus Iohannis Baptista in summa natus est senectute; et ideo Lucas uitulo comparatur: quia duo cornua duo testamenta, et quattuor pedum unguilas quattuor ewangelii quasi tenera firmitate nascentia in se plenissima contenebat.

Bowiem zaczyna tak: Rodowód Jezusa Chrystusa, syna Dawida, syna Abrahama. Widzicie, że słusznie przydana mu została postać człowieka, skoro od narodzenia człowieka zaczyna swoją Ewangelię; słusznie, jak powiedzieliśmy, tej tajemnicy została wyznaczona osoba Mateusza.

Następnie przemawia diakon, jak wyżej: Trwajcie w ciszy i pilnie słuchajcie.

I czyta początek Ewangelii według Marka, aż do słów: Ja chrzczę was wodą, a on będzie was chrzczył Duchem Świętym.

I przemawia prezbiter tymi słowami:

Marek Ewangelista oznaczany figurą lwa zaczyna Ewangelię od pustyni, mówiąc: Głos wołającego na pustyni: gotujcie drogę Pańską. Albo, ponieważ panuje niezwykczony, znajdujemy wiele różnych przykładów tego lwa, na co zresztą nie brakuje przykładów: Juda, mój syn, szczenię lwa, który wyszedł z mojego nasienia; leżąc, śpi jak lew i jak szczenię lwa, kto go zbudzi?

Dalej przemawia diakon, jak wyżej.
I czyta początek ewangelii według Łukasza, aż do słów: Przygotować dla pana lud doskonały.

I mówi prezbiter tymi słowami:

Ewangelista Łukasz ma kształt wołu, na którego podobieństwo nasz Zbawiciel został złożony w ofierze. Bo Łukasz zaczyna Ewangelię od Zachariasza i Elżbiety, którym w późnej starości urodził się Jan Chrzciciel. I dlatego Łukasz porównany jest do wołu, po dwa rogi, dwa testamenty, a cztery kopyta to cztery Ewangelie, jakby zawarte w niej w sposób najpełniejszy.

Item adnuntiatur a diacono ut supra. Et legit initium euangelii secundum Iohannem usque Plenum gratia et ueritatis.

Iterum prosequitur praesbiter his uerbis:

Iohannis habet similitudinem aquilae eo, quod nimis alta petierit; ait enim: In principio erat uerbum et uerbum erat apud deum et deus erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum. Et Dauid dicit de persona Christi: Renouabitur sicut aquilae iuuentus tua, id est Iesu Christi domini nostri, qui resurgens a mortuis ascendit in caelos.

Unde iam uobis conceptis prignans gloriatur ecclesia omnem festiuitateem uotorum, ad noua tendere christiae legis exordia: ut adueniente die uenerabilis paschae, lauagro baptismatis renascentis, sicut sancti omnes mereamini fideli munus infantiae a Christo domino nostro perciper: qui uiuit et regnat in saecula saeculorum.

XXXV

INCIPIT PRAEFATIO SYMBOLI AD ELECTOS

Id est, antequam dicas symboloum, his uerbis prosequeris:

Dilectissimi nobis, accepturi sacramenta baptismatis et in nouam creaturam sancti spirytus procreandi fidem, quam credentes iustificandi estis, toto corde concipite et animis uestris ueram conuersationem mutatis ad deum, qui mentium nostrarum est inluminator, accedite suscipientes euangelicae symboli sacramentum, a domino inspiratum, ab aposto-

Potem diakon mówi jak wyżej. Czyta początek ewangelii według Jana aż do słów: Pelen łaski i chwały.

Potem prezbiter przemawia tymi słowami:

Jana wyobraża orzeł dlatego, że wznosi się wysoko; bo mówi: Na początku było słowo i słowo było u Boga, i Bogiem było słowo. Ono było na początku u Boga. A Dawid mówi o osobie Chrystusa: Odrodzi się jak orzeł Twoja młodość, to znaczy Pana naszego Jezusa, który powstając z martwych, wstępuje do nieba.

Dlatego Kościół raduje się z was, z pełni modlitwy, że dążycie do nowych początków chrześcijańskiego prawa, abyśmy, gdy nadejdzie dzień Świętej Paschy, odrodzeni w kąpieli chrztu, tak jak wszyscy święci zasłużyli na dar wybrania. Przez Chrystusa, Pana naszego, który żyje i króluje na wieki wieków.

XXXV

WYŁOŻENIE SYMBOLU WIARY WYBRANYM

Zanim powiesz symbol, przemówisz tymi słowami:

Umiłowani nasi, macie przyjąć tajemnicę chrztu i wiarę, że staniecie się nowym stworzeniem, a wierząc w to, macie zostać usprawiedliwieni, zatem całym sercem przyjmijcie ją i całym sercem zwróćcie się do Boga w waszym nawróceniu, do Boga, który oświeca nasze umysły, zbliżcie się, przyjmując tajemnicę ewangelicznego symbolu, natchnionego przez Pana,

lis institutum, cuius pauca quidem uerba sunt sed magna misteria. Sanctus etenim spirytus, qui magistris ecclesiae ista dictauit, tali eloquio talique breuitate salu- tiferam condidit fidem, ut quod creden- dum uobis est semperque prouidendum, nec intellegentiam possit latere nec me- moriam fatigare. Intentis itaque animis symbulum discite, et quod uobis sicut accipimus tradimus, non alicui materie qui corrumpi potest, sed paginis uestri cordis ascribite. Confessio itaque fidem quam suscipistis hoc incoatur exordio.

Post haec accipiens acolytus unum ex ipsis infantibus masculum, tenes eum in sinistro brachio, ponenes manum super caput eius. Et interrogat ei praes- biter: Qua lingua confitentur dominum nostrum Iesum Christum? Respondet: Graece. Iterum dicit presbyter: Adnuntia fidem ipsorum qualiter credunt. Et dicit acolytus symbulum Graecae decantan- do, tenes manum super caput infantis, in his uerbis: (tekst po grecku)

Fili carissimi: audistis symbulum graece, audi et latinae. *Et dicitis: Qua lin- ga confitentur dominum nostrum Iesum Chruistum? Respondet: Latinae. Adnunta fidem ipsorum qualiter credunt.*

POnens manum acolytus super caput infantis, et dicit symbulum decantando his uerbis:

ustanowionego przez apostołów, którego słowa są nieliczne, ale wielkie tajemnic- ce. Bo Święty Duch, który je dyktował nauczycielom Kościoła, w takiej krótkiej mowie utwierdził zbawczą wiarę, aby to, w co powinniście wierzyć i zawsze strzec, nie mogło pozostać w ukryciu przed ro- zumem, ani znużyć pamięci. Zatem pilnie uczcie się symbolu, który przekazujemy wam tak, jak go przejeśliśmy, i zapiszcie go nie na jakimś materiale, który ulega zniszczeniu, ale w waszych pogańskich sercach. A wyznanie wiary, którą przy- mujecie, ma taki początek.

Potem akolita biorąc jednego męż- czyznę spośród oczekujących na chrzest, trzymając go za lewe ramię, kładzie rękę na jego głowie i pyta go prezbiter: W ja- kim języku wyznajecie Pana naszego Je- zusa Chrystusa? Odpowiada: po grecku. Dalej mówi prezbiter: Wyznaj im wiarę, w jaki sposób wierzą. A akolita odmawia po grecku symbol tymi słowami, trzyma- jąc rękę na głowie kandydata⁵.

Najdroższe dzieci, usłyszeliście sym- bol wiary po grecku, posłuchajcie i po łacinie. *I mówi: W jakim języku wy- znają Pana naszego Jezusa Chrystusa? Odpowiada: po łacinie. Wyznaj im wia- rę, w jaki sposób wierzą.*

Akolita, kładąc rękę na głowie kan- dydata, odmawia symbol wiary tymi słowami:

⁵ Następuje tekst wyznania wiary w języku greckim.

Credo in unum deum patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, uisibilem omnium et inuisibilem, Et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, de patre natum ante omnia saecula, lumen de lumine, deum uerum de deo uero, natum non factum, consubstantialem patris, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines et propter nostram salutem descendit de caelis, et incarnatum de spiritu sancto et Maria uirgine et humanatum, crucifixum etiam pro nobis sub Pontio Pilato et passum et sepultum, et resurgentem tertia die secundum scripturas, et ascendentem in caelis, et sedentem ad dexteram patris, et iterum uenturum cum gloria iudicare uiuos et mortuos, cuius regni non erit finis. Et in spiritu sancto dominum et uiuificantem ex patre procedentem, qui cum patre et filio simul adoratum et conglorificatum, qui locutus est per prophetas. In unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam. Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum. Spero resurrectionem mortuorum et uitam futuri saeculi. Amen.

Hoc expleto sequitur presbiter his uerbis:

Haec summa est fidei nostrae, dilectissimi nobis, haec uerba sunt symbuli, non sapientiae Humano sermone facta, sed uera diuinitus ratione disposita. Quibus conprehendis adque seruandis nemo non idoneus, nemo non aptus. Hic dei patris et filii una aequalis pronuntiator potestas. Hic unigenitus dei de Maria

Wierzę w jednego Boga, Ojca wszechmogącego, stwórcyca nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych, i w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego jednorodzonego, narodzonego z ojca przed wszystkimi wiekami, światło ze światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego, zrodzony a nie stworzony, współistotny Ojcu, przez którego wszystko się stało. On to dla nas, ludzi, i dla naszego zbawienia, zstąpił z nieba, i za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi dziewicy i stał się człowiekiem. Ukrzyżowany także za nas pod Poncjuszem Piłatem cierpiał, został pogrzebany i zmartwychwstał trzeciego dnia według Pisma, i wstąpił do nieba, siedzi po prawicy Ojca i powtórnie przyjdzie w chwale, aby sądzić żywych i umarłych, którego królestwu nie będzie końca. I w Ducha Świętego, Pana i Ożywiela, który z Ojca pochodzi i z Ojcem i Synem razem doznaje uwielbienia i chwały, który mówił przez proroków. Wierzę w jeden święty, powszechny i apostołski Kościół. Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. Mam nadzieję na zmartwychwstanie umarłych i życie wieczne. Amen.

Potem prezbiter przemawia tymi słowami:

To jest suma naszej wiary, umiłowania nasi, te słowa są symbolem, ułożone nie według słów ludzkiej mądrości, ale prawdziwie według boskiego rozumu. Nikt nie jest zdolny, by je zrozumieć, nikt nie jest zdolny aby je zachować. W nich ogłasza się jedną i równą władzę Boga Ojca i Syna. W nich Jednorodzony Syn

uirgine et spiritu sancto secundum carnem natus ostenditur. Hic eiusdem crucifixio et sepultura ac die tertia resurrectio praedicatur. Hic ascensio ipsius super caelos et confessio in dextera paterne maiestatis agnoscitur, uenturusque ad iudicandos uiuos et mortuos declaratur. Hic spiritus sanctus in eadem qua pater et filius deitate indiscretus accipitur. Hic postremo ecclesiae uocatio, peccatorum remissio et carnis resurrectio perducitur. VO itaque, dilectissimi, ex uetere homine in nouum reformamini, et de carnalibus spiritalis, de terrenis incipitis esse caelestes. Secura et constanti fide credite resurrectione, quae facta est in Christo, etiam in nobis omnibus est complenda, et hoc secuturus in toto corpore, quod praecessit in capite. Quoniam et ipsum, quod praecepturi estis, baptismi sacramentum huc spei exprimit formam. Ibi quaedam enim ibi mors et quaedam resurrectio celebratur. Vetus homo deponitur et nouus sumitur. Peccator aquas ingreditur et iustificatus egreditur. Ille abicitur qui traxit ad mortem, et suscipitur ille, qui reduxit ad uitam, per cuius gratiam uobis confertur, ut filii dei sitis, non carnis uoluntate editi, sed sancti spiritus uirtute generati. Et idoneo hanc breuissimam plenitudinem ita debetis uestris cordibus inherere, ut omni tempore praesidio huius confessionis utamini. Inuicta est enim semper talium armorum potestas, contra omnes insidias inimici ad bonam Christi miliciam profuturis. Diabolus qui per hominem temptare non desinit, munitos uos hoc symbu-

Boży objawia się jako narodzony z Maryi Dziewicy i Ducha Świętego według ciała. W nich głosi się ukrzyżowanie, pogrzebanie i zmartwychwstanie trzeciego dnia. W nich poznaje się wstąpienie Jezusa do nieba i wielkość po prawicy ojca majestatu oraz oznajmia się, że przyjdzie, aby sądzić żywych i umarłych. W nich głosi się Ducha Świętego w tym samym nierozdzielnym bóstwie, w którym jest i Ojciec, i Syn. W nich wreszcie zawiera się powołanie kościoła, odpuszczenie grzechów i zmartwychwstanie ciała. Wy także, umiłowani, jesteście przemienieni ze starego człowieka w nowego, staliście się z cielesnych – duchowymi, z ziemskich – niebieskimi. Pewną i stała wiarą wierście w zmartwychwstanie, które stało się w Chrystusie, a także ma wypełnić się wobec nas wszystkich, w całym ciele stanie się to, czego pierwsza doświadczyła głowa. Ponieważ ten sam sakrament chrztu, który macie przyjąć, daje wam nadzieję. Bo tam gdzie śmierć, celebrowane jest i zmartwychwstanie. Złożony został stary człowiek, a powstał nowy. Grzesznik wchodzi do wody, a wychodzi usprawiedliwiony. Odrzucony został ten, który szedł ku śmierci, a przyjęty ten, który wrócił do życia, dzięki jego łasce staliście się synami Boga, narodzeni nie z woli ciała, ale mocą Ducha Świętego. Dlatego powinniście tę tak krótko ujętą pełnię zawrzeć w waszych sercach, byście mogli w każdym czasie korzystać z jej pomocy. Bo moc tej broni jest niezwykła wobec wszystkich ataków nieprzyjaciela na wojsko Chrystusa. Diabeł, który nie

lo semper inueniat: ut deuicto aduersario cui renunciat, gratiam domini incorruptam et immaculatam usque in finem, ipso quem confitemini protegenti, seruetis: ut in quo peccatorum remissionem accipitis, in eo gloriam resurrectionis habeatis. Ergo, dilectissimi, praefatum symbulum fidei catholicae in praesente cognouistis: nunc euntes edocimini Nullo mutato sermone. Potens est enim dei misericordia, quae et ad baptismi fidem currentes perducatur, et nos qui in uobis misteria tradimus, una uobiscum ad regna caelestia faciat peruenire: per eundem dominum nostrum Iesum Christum, qui uiuit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

XXVI ITEM PRAEFATIO ORATIONIS DOMINICAE

Et admonentur a Diacono ut supra

Dominus et saluator noster Iesus Christus inter cetera salutaria praecepta discipulis suis petentibus, quemadmodum orare deberent, eam formam eis orationis concessit, quam etiam lectione praesenti et uos plenius cognouistis. Audiatur nunc dilectio uestra, quemadmodum doceat discipulos suos orare deum patrem omnipotentem: Tu autem cum orabis, intra in cubiculum tuum et clauso ostio ora patrem tuum. Cubiculum quod nominatur, non occultam domum ostendit, sed cordis nostri secreta illi soli patere commemorat. Et clauso ostio deum adorare debere,

przestaje kusić człowieka, zawsze zobaczy, że jesteście tym symbolem chronieni. Zatem po wyrzeczeniu się pokonanego wroga zachowajcie niesplamioną i niezniszczoną łaskę Pana aż do końca, dzięki pomocy Tego, którego wyznajecie, byście w tym, w którym przyjęliście odpuszczenie grzechów, mieli również chwałę zmartwychwstania. Zatem, umiłowani, poznaliście wyznawany symbol wiary katolickiej, a teraz idźcie, aby się go nauczyć, nie zmieniając w nim niczego. Bo potężne jest Boże miłosierdzie, które prowadzi spieszących do chrztu oraz nas, którzy przekazujemy wam tajemnice. Niech to miłosierdzie doprowadzi nas razem do królestwa niebieskiego: przez tegoż Pana naszego, Jezusa Chrystusa, który żyje i króluje na wieki wieków. Amen.

XXXVI WSTĘP DO MODLITWY PAŃSKIEJ

Diakon przypomina jak wyżej

Pan i nasz Zbawiciel, Jezus Chrystus, wśród innych zbawczych przykazań swoim uczniom pytającym, w jaki sposób powinni się modlić, dał taką modlitwę, którą także i wy w dzisiejszym czytaniu poznaliście w pełni. Teraz, umiłowani, wysłuchajcie, w jaki sposób nauczył swoich uczniów modlić się do Boga Ojca wszechmogącego: Natomiast ty, gdy chcesz się modlić, wejdź do swej izdebki i zamknij drzwi, a potem módl się do swojego Ojca. Mówi to o izdebce, lecz nie o ukrytym domu, a tylko przypomina, że mamy mu pokazać tajemnice swojego serca. A zamknąwszy drzwi, mamy

id est, ut a cognitionatione pectus nostrum mistica clauē claudamus, ac labiis clausis incorrupta mente deo loquamur. Deus autem noster fidei et non uocis auditor est. Cladatur ergo clauē fidei pectus nostrum contra insidias aduersarii et soli deo pateat, cuius templum esse cognoscitur, ut cum habitat in cordibus nostris, ipse sit aduocatus in praecipuis nostris. Ergo dei sermo et dei sapientia. Christus dominus noster, hanc orationem nos docuit, ut ita premus:

Post hoc intras et dicis: PATER NOS-TER QUI ES IN CAELIS. Haec libertatis uox est plena et fiducia. Ergo his uobis moribus est uiuendum, ut et filii dei et fratres Christi esse possitis. Nam patrem suum deum quam temeritate dicere praesumit, qui ab eius uoluntate degenerat? Unde uos, dilectissimi, dignos exhibite adoptione diuina, quoniam scriptum est: Quodquot crediderunt in eum, dedit eis potestatem filios dei fieri.

SANCTIFICETUR NOMEN TUUM. Id est: non quod deus nostris sanctificetur orationibus qui semper est sanctus; sed petimus, ut nomen eius sanctificetur in nobis, ut qui in baptisate eius sanctificemur, in id quod esse incipimus perseueremur.

ADVENIAT REGNUM TUUM Deus namque noster quando non regnat, maxime cuius regnum est immortale? Sed cum dicimus: Veniat regnum tuum: nostrum regnum petimus aduenire, a deo nobis promissum, Christi sanguinem et passionem quaesitum.

wielbić Boga, to znaczy, abyśmy mistycznym kluczem zamknęli nasze serce od złych myśli, a zamknąwszy usta mówili do Boga czystym umysłem. Bo nasz Bóg słucha naszej wiary, nie głosu. Zatem niech zamknięte pozostanie nasze serce kluczem wiary, przeciwko zasadzkom wroga, a otwarte tylko dla Boga, bo wie, że jest jego świątynią, aby gdy zamieszka w naszych sercach, on sam był przywoływany w naszych prośbach. Zatem mowa Boga i mądrość Boga. Chrystus, nasz pan, nauczył nas tej modlitwy, abyśmy tak się modlili:

Potem wychodzisz i mówisz: OJCZE NASZ, KTÓRY JESTEŚ W NIEBIE. Ten głos jest pełen wolności i zaufania. Zatem powinniście żyć tak, żebyście mogli być dziećmi Boga i braćmi Chrystusa. Bo czyż może Boga nazywać swoim ojcem ten, kto nie jest posłuszny jego woli? Dlatego wy, umiłowani, okażcie się godni Bożego synostwa, ponieważ zostało napisane: tym, którzy uwierzyli w Niego, dał moc, aby stali się synami Bożymi.

NIECH SIĘ ŚWIĘCI IMIĘ TWOJE. To nie znaczy, że Bóg będzie się uświęcał dzięki naszym modlitwom, ponieważ On zawsze jest święty; ale prosimy, aby Jego imię było uświęcane w nas, abyśmy my, którzy będziemy uświęceni w Jego chrzcie, wytrwali w tym, co się rozpocznie.

NIECH PRZYJDZIE KRÓLESTWO TWOJE. Jakże rządzi nasz Bóg, którego królestwo jest nieśmiertelne? Ale gdy mówimy: Niech przyjdzie królestwo twoje, prosimy, aby przyszło nasze królestwo, obiecane nam przez Boga, uzyskane dzięki krwi i męce Chrystusa.

FIAT VOLUNTAS TUA SICUT IN CAELO ET IN TERRA Id est: in eo fiat uoluntas tua, ut quod tu uis in caelo, hoc nos in terra positi inrepraehensibiliter faciamus.

PANEM NOSTRUM COTIDIANUM DA NOBIS HODIE. Hic spiritatem cybum intellegere debemus. Christus enim panis est noster qui dixit: Ego sum panis uiuus qui de caelo descendit. Quem cotidianum dicimus, quod ita nos semper inmunitatem petere debemus peccati, ut digni simus caelestibus alimentis.

ET DEMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICUT ET NOS DEMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRI. Hoc praeepto significans, non nos aliter peccatorum posse ueniam promereri, nisi prius nos in nobis deliquentibus aliis relaxemus, sicut in euangelio dominus dicit: Nisi demiseritis peccata hominibus, nec uobis pater uester demittit peccata uestra.

ET NE NOS INDUCAS IN TEMPTACIONEM. Id est: ne nos patiari induci an eo qui temptat, prauitatis auctore. Nam dicit scriptura: deus enim intemptatur malorum est. Diabulus uero et temptator. Ad quem euincendum dominus dicit: uigilate et orate, ne intretis in temptacionem.

SED LIBERA NOS A MALO. Hoc ideo ait, quia dixit apostolus: Nescitis, quid uos oporteat orare. Unus deus omnipotens ita a nobis orandus, ut quicquid humana fragilitas cauere et uitare non

BĄDŹ WOLA TWOJA, JAKO W NIEBIE, TAK I NA ZIEMI. To znaczy: niech w tym się staje Twoja wola, że czego Ty chcesz w niebie, to my tu na ziemi mamy czynić w sposób doskonały.

CHLEBA NASZEGO POWSZEDNIEGO DAJ NAM DZISIAJ. Powinniśmy to rozumieć jako pokarm duchowy. Bo Chrystus jest naszym chlebem, jak sam powiedział: Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Mówimy o nim „chleb codzienny”, ponieważ zawsze powinniśmy prosić o ochronę przed grzechem, abyśmy byli godni pokarmów niebieskich.

I ODPUŚĆ NAM NASZE WINY, TAK JAK I MY ODPUSZCZAMY NASZYM WINOWAJCOM. Ta wskazówka oznacza, że nie możemy inaczej dostać łaski odpuszczenia grzechów, jeśli wcześniej sami nie darujemy tym, którzy zgrzeszyli wobec nas, tak jak mówi Pan w Ewangelii: Jeśli nie odpuścicie grzechów ludziom, to i Ojciec wasz nie odpuści wam waszych grzechów.

I NIE WÓDŹ NAS NA POKUSZENIE. To znaczy, prosimy, abyśmy nie doznawali pokusy ze strony tego, który jest sprawcą nieprawości. Bo jak mówi Pismo: Boga nie można wodzić na pokuszenie. A diabeł jest kusicielem. Aby go pokonać, Pan mówi: czuwajcie i módlcie się, abyście nie ulegli pokusie.

ALE NAS ZBAW ODE ZŁEGO. Mówi tak dlatego, ponieważ powiedział apostoł: Nie wiecie, o co macie prosić. Powinniśmy tak prosić jedyne Boga wszechmogącego, aby czegokolwiek

praeualet, hoc ille ut possimus propitius nobis conferre dignetur Iesus Christus dominus noster, qui uiuit et regnat deus in unitate spirytus sancti per omnia saecula saeculorum.

Item adnuntiat diaconus ut supra: State cum disciplina et cum silentio, audientes intente.

Audistis, dilectissimi, dominicae orationis sancta misteria: nunc euntes ea uestris cordibus innouate, ut ad exoranda ac praecipienda dei misericordia perfecti in Christo esse possitis. Potens est dominus deus noster, et uos qui ad fidem curretis ad lauacrum aquae regenerationis perducat, et nos qui uobis misterium fidei catholicae una tradidimus uobiscum ad caelestia regna faciat peruenire: qui uiuit et regnat cum deo patre in unitate spiritus sancti per omnia saecula saeculorum.

ludzka słabość nie może uniknąć lub się ustrzec, to raczył to łaskawie zabrać Jezus Chrystus, Pan nasz, który żyje i króluje, Bóg w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.

Potem diakon oznajmia jak wyżej: Stańcie w porządku i w ciszy, uważnie słuchając.

Słuchajcie, umiłowani, świętych tajemnic modlitwy. Odnówcie ją, przyjmując to do waszych serc, abyście mogli być doskonali do proszenia i przyjęcia miłosierdzia Bożego w Chrystusie. Potężny jest Pan, nasz Bóg i was, którzy spieszycie ku wierze, niech doprowadzi do obmycia wodą odnowienia, a także sprawi, że my, którzy przekazaliśmy wam tajemnicę wiary katolickiej, razem z wami dotrzemy do niebieskiego królestwa: który żyje i króluje z Bogiem Ojcem w jedności Ducha Świętego, przez wszystkie wieki wieków.

SUMMARY

The sacrament of baptism in the Gelasian Sacramentary. Latin text, translation, the rite schemes

This article aims at providing a Polish reader with translations of the baptismal rites in the Gelasian Sacramentary. There are three sections that describe the liturgy of baptism: the first section – chapters from XXVI to XXXVI – covers a period of preparation for baptism from the third Sunday of Lent. It embraces the prayers in detail for each day of Lent, the rites of scrutinies, explanation of the Gospel, profession of faith and presentation of the Lord's Prayer. Section two, chapters XLII to XLIV, describes the rite of baptism itself during the Paschal Vigil, and the third section, chapters LXVI to LXXVI, consists of the prayers related to the particular circumstances, especially the cases of a catechumen in sickness, the baptism of a pagan catechumen, and the baptism on Sunday before Pentecost.